

Szegedi Ítéltábla

Az ügy száma:

Gf.III.30.077/2023/20. szám

A felperes:

felperes neve Nyrt. (felperes székhelye)

A felperes meghatalmazott jogi képviselője:

Imre Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Imre András ügyvéd ügyvédi iroda címe)

Az alperes:

alperes Kft. (alperes székhelye)

Az alperes meghatalmazott jogi képviselője:

dr. Magyar György ügyvéd (jogi képviselő címe)

A per tárgya:

Faktoring keretszerződésből eredő tartozás megfizetése

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Gyulai Törvényszék 14.G.20.022/2022/57.

A fellebbezést benyújtó fél és a fellebbezés sorszáma:

A felperes 14.G.20.022/2022/58.

Í T É L E T

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja, és kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 105 322 116 (százötmillió-háromszázharminckettőezer-száztizenhat) forintot, valamint ezen összegből 33 724 596 (harminchárommillió-hétszázhuszonnégyezer-ötszázkilencvenhat) forint után 2021. július 27. napjától, 29 992 320 (huszonkilencmillió-kilencszázkilencvenkettőezer-háromszázhusz) forint után 2021. augusztus 1. napjától és 41 605 200 (negyvenegymillió-hatszázöt ezer-kettőszáz) forint után 2021. augusztus 15. napjától a kifizetés napjáig havi 1% mértékű késedelmi kamatot, valamint 42 885 (negyvenkettőezer-nyolcszáznyolcvanöt) forint behajtási költségátalányt.

Mellőzi a felperes perköltség megfizetésére kötelezését.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 5 631 591 (ötmillió-hatszázharmincegyezer-ötszázkilencvenegy) forint elsőfokú és 2 065 796 (kettőmillió-hatvanöt ezer-hétszázkilencvenhat) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

A tényállás

[1] A felperes mint faktor és B... Kft. (a továbbiakban: adós) 2019. július 18. napján faktoring keretszerződést kötöttek egymással, amelynek 1.2.2 pontja szerint az adós a felperesre engedményezte a kötelezettekkel szemben a faktoring keretszerződés aláírásakor már létező jogviszony alapján fennálló, kötelezett által elismert teljesítés alapján kiállított számlában, vagy egyéb dokumentumban foglalt és igazolt vagy jövőben keletkező, jövőben esedékessé váló, valamennyi követeléseit. A felperes az adósnak a faktorálás összegét előfinanszírozás formájában is teljesíthette, amelynek feltételeit a szerződés 5.2 és 5.3. pontjai – az 5.3.4. pontban szabályozva a faktoring keretszerződés aláírását követően létrejövő jogviszonyokból eredő átruházott követelések esetét –, valamint az 1. számú melléklete tartalmazták. A faktorálás tényét és az adós személyét a hitelbiztosítéki nyilvántartásba 2019. július 19. napján bejegyezték.

[2] Az adós mint eladó és az alperes – korábbi nevén alperes korábbi neve Kft. – mint vevő között 2021. január 27. napján 120 tonna NPK 10-26-26 BB típusú és 121 000 forint/tonna + áfa egységárú, 240 tonna DAP 18-46 BB típusú és 133 000 forint/tonna + áfa egységárú, 2021. február 1. napján 192 tonna NPK 10-26-26 BB típusú és 123 000 forint/tonna + áfa egységárú, valamint 2021. február 15. napján 312 tonna NPK 16-27-7 BB

típusú és 105 000 forint/tonna + áfa egységárú műtrágya megvásárlására adásvételi szerződések jöttek létre.

[3] Az adásvételi szerződések 2. pontjában a fizetési határidőt a számla kiállításától számított 180. napban állapították meg, míg a szerződések 5.2. pontjában a fizetési késedelem esetére havi 1% mértékű késedelmi kamatot kötöttek ki.

A szerződések 3.2. pontja szerint az áru alperes általi mennyiségi átvétele az 1. számú mellékletben meghatározott teljesítés helyén, darabszámlálással vagy (ömlesztett áru esetén) mérlegeléssel történik, amelyről az adós szállítólevelet állít ki, és azon az alperes a teljesítést, a birtokbavételt igazolja. Az alperes ezen teljesítésigazolása alapján történik a számla kiállítása.

A szerződések 1. számú melléklete alapján a teljesítés helye az adós adós telephelye szám alatti telephelye, míg a teljesítés ideje a megrendelés adós általi visszaigazolását követő második nap.

[4] Az adásvételi szerződések megkötésének napján az adós az egyes szerződésekben meghatározott műtrágya szolgáltatásáról szállítóleveleket állított ki, azokat az alperes képviselője cégszerű aláírással látta el. Ugyanezen a napokon a C... Kft. mint tároló és az alperes tárolási szerződéseket kötöttek, amelyek értelmében az alperes az adóstól vásárolt műtrágyát elszállításig a tároló saját telephelyén (adós telephelye) tárolja, és annak átvételét a tároló a szerződés aláírásával elismerte és nyugtázta. A tároló az alperes által vásárolt műtrágyának a többi árukészlettől elkülönítetten való őrzését és nyilvántartását vállalta.

[5] Az adós 2021. január 27. napján VSz-2021/00312 számon 2021. július 26-i fizetési határidővel 58 978 800 forint összegű, 2021. február 1. napján VSz-2021/00433 számon 2021. július 31-i fizetési határidővel 29 992 320 forint összegű és 2021. február 15. napján VSz-2021/00773 számon 2021. augusztus 14-i fizetési határidővel 41 605 200 forint összegű vételárról állított ki számlákat.

[6] Az adós az adásvételi szerződések megkötésének napján „Faktorálási (engedményezési) értesítés és teljesítési utasítás” elnevezésű okiratokban írásban értesítette az alperest a faktoring szerződésen alapuló engedményezés tényéről, az egyes adásvételi szerződésekből fennálló –kötelezeti levonás feltüntetésének hiányában a fenti számlák összegével megegyező – tartozás összegéről, és felhívta az alperest, hogy a felperes részére teljesítsen. Az engedményezési értesítőkből az alperes az engedményezést tudomásul vette, és igazolta, hogy az adós a fenti számlák alapjául szolgáló kötelezettségeit szerződésszerűen teljesítette, és kijelentette, hogy a felperes felé az engedményezett követeléssel tartozik. Kijelentette továbbá, hogy a felperessel szemben az engedményezett követeléseket, azok teljesítését illetően – a fentiekben az általa megadott levonásokon túl – semmilyen kifogással, ellenköveteléssel vagy beszámítással nem fog élni, azokról kifejezetten lemond és a faktorálható összegként megjelölt összeget további levonás vagy ellenkövetelés nélkül hiánytalanul a felperes meghatározott számú fizetési számlájára határidőben teljesíti. Az engedményezési értesítőket az alperes a felperesnek elektronikusan megküldte a ..._.....@..... e-mail címre.

[7] Az alperes a szállítólevelek, tárolási szerződések és az engedményezési értesők aláírását megelőzően az adásvételi szerződéseknek megfelelő módon, mérlegeléssel, mennyiség és minőség szerint nem vette át a műtrágyát az adóstól. Az alperes a faktoring keretszerződés tartalmát nem ismerte, ugyanakkor arról tudott, hogy az általa aláírt engedményezési értesítők is feltételét képezik a felperes faktoring keretszerződésből eredő teljesítésének.

[8] A felperes a fenti adásvételi szerződésekre tekintettel a faktoring keretszerződés alapján előfinanszírozásként összesen 92 264 484 forintot fizetett meg az adósnak.

[9] Az alperes a 2021. január 27. napján kiállított számla szerinti tartozásból 25 254 204 forintot teljesített.

[10] Az alperes az adós bátaszéki telephelyére a műtrágya adásvételi szerződésekben foglaltak teljesítésének ellenőrzése érdekében 2021. június 10. napján jutott be, amely során nem talált elkülönített árukészletet. Ezért az alperes 2021. június 11. napján feljelentést tett, amely alapján az adós ügyvezetőjével szemben különösen jelentős értékre elkövetett sikkasztás büntettének megalapozott gyanúja miatt büntetőeljárás indult. Ezt megelőzően már az alperes kezdeményezésére közjegyzői okiratok tervezete készült arról, hogy az adós 2021. június 25. napjáig vállalja a még nem teljesített műtrágya mennyiség átadását, míg ennek hiányában 2021. június 30. napjáig megfizet az alperesnek 131 416 740 forintot, amely biztosításra az adós vezető tisztségviselőjének három ingatlanára jelzálogjogot alapítanak. A közjegyzői okiratok aláírása azonban nem történt meg.

[11] A felperes 2021. július 22. napján e-mail útján fizetési emlékeztetőt küldött az alperesnek összesen 130 576 320 forint tartozásáról. Az alperes a 2021. július 23. napján kelt válaszelevelében vitatta a követelést, hivatkozva arra, hogy az adós a szállítási ütemezésben meghatározott határidő ellenére az első számla esetében csak részben, míg a további számlák esetében egyáltalán nem teljesített, és a fizetési kötelezettsége teljesítéséhez szükséges a termékek leszállítása.

[12] A felperes 2021. július 29. napján kelt leveleiben tájékoztatta az alperest arról, hogy a megrendelt termékeket a rendelkezésére álló dokumentumok szerint az adós leszállította, a termékek átvételét az alperes aláírásával elismerte, a felperes felé tartozáselismerő nyilatkozatot tett, és lemondott mindenféle kifogásról, ellenkövetelésről, beszámítási jogokról. Megjegyezte, az alperes telephelyére való szállítás nem volt feltétele a felperessel szemben fennálló fizetési kötelezettség teljesítésének. Az alperes a 2021. augusztus 4. napján kelt válaszelevelében továbbra is vitatta a termékek átvételét.

[13] Az alperes a perbeli adásvételi szerződések alapján kiállított számlák vonatkozásában sztornószámlákat vett kézhez az adóstól, amelyeket az alperes 2021. szeptember 7. napján visszaküldött azzal, hogy azokat nem áll módjában befogadni, mivel a műtrágya adásvételi szerződések érvényben vannak.

A felperes kereste és az alperes védekezése

[14] A felperes módosított keresetében elsődlegesen kérte, hogy kötelezze a bíróság az alperest 33 724 596 forint és annak 2021. július 27. napjától, 29 992 320 forint és annak 2021. augusztus 1. napjától, valamint 41 605 200 forint és annak 2021. augusztus 15. napjától a kifizetés napjáig havi 1% mértékű késedelmi kamata, továbbá összesen 42 885 forint behajtási költségátalány megfizetésére. Másodlagosan és – eltérő érvényesíteni kívánt jog megjelölése miatt – harmadlagosan kérte, hogy kötelezze a bíróság az alperest 92 264 484 forint, valamint abból 33 724 596 forint után 2021. január 30. napjától, 16 359 354 forint után 2021. február 6. napjától és 34 404 034 forint után 2021. február 25. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamat 8 százalékponttal növelt mértékű késedelmi kamat, továbbá összesen 42 999 forint behajtási költségátalány megfizetésére. Érvényesíteni kívánt jogként az elsődleges keresete esetében a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:1. § (1) bekezdését, 6:405. §-át, 6:406. §-át, 6:193. § (1)-(3) bekezdését, 6:197. § (1) bekezdését, 6:198. § (1) és (2) bekezdését, 6:215. § (1) bekezdését, 6:26. §-át, 6:42. § (1) és (2) bekezdését, 6:58. §-át és 6:153. §-át, a másodlagos kereseti kérelem tekintetében a Ptk. 1:4. § (1) és (2) bekezdését, 6:127. § (1) bekezdését és 6:587. §-át, míg harmadlagos kereseti kérelmét illetően a Ptk. 1:4. § (1) és (2) bekezdését, 6:127. § (1) bekezdését, 6:519. §-át és 6:522. § (1) bekezdését jelölte meg.

[15] Előadta, az adós és az alperes között 2021. január 27., február 1. és 15. napjain létrejött adásvételi szerződések alapján az adós a termékeket az alperesnek átadta, annak tényét a szállítólevelek igazolják. Ezért az alperes a szerződések alapján köteles a vételárat megfizetni, amely kötelezettségének azonban csak részben tett eleget. A faktoring keretszerződés alapján pedig a vételár követelés az adóstól a felperesre szállt át, így jogosult azt az alperessel szemben érvényesíteni. Az alperesnek az engedményezési értesítőkből tudnia kellett, hogy milyen jogcímen, milyen határidő mellett, milyen összegű tartozása áll fenn, és hogy ezt a fennálló tartozást az engedményezési értesítőben meghatározott határidőn belül a felperesnek köteles megfizetni. Az alperes az engedményezési értesítők záradékát aláírásával látta el, ebben kifejezetten elismerte, hogy az adós az adásvételi szerződés alapján fennálló kötelezettségét teljesítette, és az abban foglalt terméket az alperes részére leszállította, hiánytalanul a szerződés szerinti minőségben átadta, a felperessel szemben az engedményezési értesítőben meghatározott tartozása áll fenn. Az alperes kifejezetten lemondott azon jogáról, hogy a felperessel szemben kifogással él, ellenkövetelést vagy beszámítást érvényesít, és vállalta, hogy az engedményezési értesítőben meghatározott összeget az abban meghatározott határidőben a felperesnek hiánytalanul megfizeti. Az alperes a tartozás fennállását, az adós teljesítését és a termék birtokbavételét elismerte a szállítólevél aláírásával is, amelynek következtében az adós az alperessel szemben a fizetési kötelezettséget tartalmazó számlát kiállította. Az alperes az engedményezési értesítőben foglalt bankszámlára történő átutalással volt köteles teljesíteni, de ennek nem tett eleget.

[16] Másodlagos keresetét arra alapította, hogy az alperes utaló magatartása, a teljesítést elismerő kifejezett nyilatkozata nélkül nem fizetett volna előfinanszírozásként az adós részére a faktoring keretszerződés alapján. Harmadlagos kereseti kérelme kapcsán arra hivatkozott, hogy az alperes jogellenesen járt el a szállítólevelek, teljesítési igazolások aláírásakor, mivel azokat megelőzően az adós teljesítését nem ellenőrizte, holott tudomása volt arról, a felperes csak és kizárólag abban az esetben nyújt előfinanszírozást az adós részére, amennyiben az alperes az adós szerződésszerű teljesítését visszaigazolja.

[17] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Állította, az adós adásvételi szerződések szerinti szolgáltatását nem teljesítette, amely tény bizonyításának a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 325. § (3) bekezdése alapján a teljes bizonyító erejű magánokiratokkal szemben is helye van. Álláspontja szerint az adós teljesítésének hiányában nincs fizetési kötelezettsége a felperes felé. Vitatta továbbá, hogy a faktoring keretszerződés kiterjedne a vele szembeni vételár követelésekre.

[18] A másodlagos és harmadlagos kereseti kérelmeket megalapozatlannak tartotta, mivel szándékos károkozó magatartást nem tanúsított, maga is jóhiszemű volt az adós teljesítése tekintetében. Utalt arra, a felperes felróható módon járt el az előfinanszírozás feltételeinek vizsgálatakor, ellenőrzésekor.

Az elsőfokú ítélet

[19] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 5 334 000 forint perköltséget. Határozatának indokolásában rögzítette, a perben nem volt vitatott, hogy a felperes és az adós között faktoring keretszerződés jött létre 2019. július 18. napján, és az ezt követő napon a faktorálás tényét a hitelbiztosítéki nyilvántartásba bejegyezték. Megállapította a faktoring keretszerződés 1.2.2. pontja, 5.3.4. pontja és a hitelbiztosítéki nyilvántartás 6. bejegyzésének leírása alapján, hogy a faktoring keretszerződés az annak aláírását követően létrejött jogügyletekre, így az adós és az alperes között 2021. január 27., február 2. és 15. napján létrejött műtrágya adásvételi szerződésekre is kiterjedt. Bizonyítottnak találta, az adós az alperessel szemben a fenti műtrágya adásvételi szerződésekből eredő követeléseit a felperesre engedményezte, amelyeket az alperes is tudomásul vett a „Faktorálási értesítés és teljesítési utasítás” elnevezésű okiratok szerint. Ezáltal az engedményezésnek a Ptk. 6:197. és 198. §-ában szabályozott feltételei teljesültek.

[20] Egyetértett az alperesnek azzal az álláspontjával, miszerint Pp. 325. § (3) bekezdése alapján a teljes bizonyító erejű magánokirattal szemben is helye van ellenbizonyításnak, amelyre tekintettel az alperest terhelte annak bizonyítása, hogy az adós a műtrágya adásvételi szerződésben foglalt szerződéses kötelezettségeit a csatolt okiratokban foglaltak ellenére nem teljesítette. Az alperes és az adós szervezeti képviselője közötti e-mailek tartalma, a közjegyzői okiratok tervezete és az azokhoz szolgáltatott adatok, valamint a sztornószámlák kibocsátása alapján úgy ítélte, hogy az adós a 2017. január 27. napján létrejött adásvételi szerződést részben, míg a másik kettő adásvételi szerződést teljes egészében nem teljesítette. Utalt arra, a tulajdoni lapok rendelkezésre bocsátásának indoka csak a vagyoni felelősség felajánlása lehetett akkor is, ha erre az adós szervezeti képviselője már pontosan nem nyilatkozott. A számla sztornózását pedig – egyebek mellett, mint jelen esetben is – a meghiúsult gazdasági esemény is indokolhatja. A műtrágya adásvételi szerződésekből eredő eladói kötelezettség – az áru tulajdonjogának átruházása – teljesítésének hiányában arra a következtetésre jutott, hogy a faktoring keretszerződéssel engedményezett követelés nem áll fenn, ezért az elsőfokos kereseti kérelem alaptalan.

[21] Részletesen kifejtette, az alperes az engedményezési értesítők aláírásával megtévesztő módon járt el, azonban a felperes a Ptk. 6:587.§-a alapján önhibája miatt, míg a Ptk. 6:519. §-a alapján az alperesi magatartással való okozati összefüggés hiányában kártérítés iránti igényt nem érvényesíthet.

A fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem

[22] Az elsőfokú ítélettel szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést, annak a keresete szerinti megváltoztatását kérte. Sérelmezte az elsődleges kereseti kérelem kapcsán, hogy az elsőfokú bíróság figyelembe vette az alperesnek az adásvételi szerződések adós általi teljesítését érintő kifogásait. Az alperes ugyanis a számlakövetelésekre vonatkozóan az elsőfokú bíróság által is megállapított tényállás szerint kifejezett joglemondó nyilatkozatokat tett, amelyekben a szerződés teljesítését illetően kifejezetten, félreérthetetlenül és határozottan lemondott a kifogásolás jogáról. Megítélése szerint a rendelkezésre álló bizonyítékok nem is támasztják alá a tartozáselismerő nyilatkozatokban foglaltakkal szemben az adós teljesítésének hiányát, amellyel összefüggésben hivatkozott a Kúria Gfv.VI.30.119/2023/9. számú ítéletére.

[23] Megalapozottnak tartotta a másodlagos keresetében érvényesített biztatási kárigényét is, mivel részéről önhiba nem áll fenn, és az alperes nem járt el jóhiszeműen, szándékosan tett valótlan nyilatkozatot. A harmadlagos kereseti kérelmét érintően kiemelte, károsodásához az vezetett, hogy az alperes által aláírt és kiállított okiratok tartalma valótlan volt.

[24] Véleménye szerint az alperes másodfokú eljárásban előterjesztett utólagos bizonyításának a Pp. 373. § (3) bekezdésében meghatározott feltételei nem állnak fenn, és a bizonyítékok a Pp. 269. §-a alapján jogsértők.

[25] Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult. Álláspontja szerint a joglemondás kizárólag abban az esetben lenne hatályos és értékelhető, ha az okiratban rögzített teljesítés a valóságban megtörtént volna. Az ilyen jellegű nyilatkozatok csupán a valós teljesítés megtörténtét követően felmerülő esetleges szavatossági és egyéb igényekkel összefüggő joglemondást tartalmaznak a faktoráló pénzintézet irányában. Hangsúlyozta, a teljes bizonyító erejű magánokirattal szembeni bizonyítási kötelezettségének eleget tett, és az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló okirati bizonyítékok, valamint tanúvallomások alapján helyesen állapította meg, hogy a per tárgyát képező szerződések teljesítése az alperes részére nem történt meg.

[26] A kártérítés iránti kereseti kérelmek esetében utalt arra, nem szándékosan tett valótlan nyilatkozatot, a nem megfelelő ellenőrzés miatt a felperes sem észlelte az adós csalárd magatartását.

[27] A másodfokú eljárás során az alperes az adós teljesítésének hiányával és az előfinanszírozási feltételek felperes általi ellenőrzésével összefüggésben utólagos bizonyítási indítványként az adós vezető tisztségviselőjével szembeni büntetőeljárásban tett

tanúvallomásokról készült jegyzőkönyveket és azon eljárásban beszerzett, a felperes részéről készített célvizsgálati jelentést bocsátott rendelkezésre. Kitért továbbá arra, olyan hasonló tárgyú ügyek is vannak, amelyben az eljáró bíróságok a felperes keresetét elutasították.

Az ítéltábla döntésének indokai

[28] A fellebbezés alapos.

[29] Mindenekelőtt az ítéltábla a feleknek más hasonló tárgyú, úgyszintén a felperes által kezdeményezett peres eljárásokban meghozott jogerős ítéletekre való hivatkozása kapcsán az alábbiakra mutat rá. A Pp. 2. § (1) bekezdése értelmében a felek szabadon rendelkeznek perbe vitt jogaikkal, míg ugyanezen szakasz (2) bekezdése szerint a bíróság – törvény eltérő rendelkezése hiányában – a felek által előterjesztett kérelmekhez és jognyilatkozatokhoz kötve van. Ezzel összefüggésben rendelkezik a Pp. 342. § (1) bekezdése akként, hogy az érdemi döntés nem terjedhet túl a kereseti kérelmen, az ellenkérelmen és a beszámítási kérelmen. E jogszabályi rendelkezések alapján a felek a peres eljárásban maguk döntenek el, hogy a Pp.-ben biztosított jogaikkal élnek-e és miként, milyen módon érvényesítik jogaikat és védekeznek, a perben milyen nyilatkozatokat – ideértve a bizonyítási indítványokat is – kívánnak tenni, amelyek főszabály szerint behatárolják a bíróság eljárását és döntését. A felek rendelkezési joga és a kérelemhez kötöttség elve az egész peres eljárás alatt érvényesül azzal, hogy a másodfokú eljárásban az elsőfokú ítélet felülbírálatának a Pp. 370. § (1) bekezdése alapján – az ítélet kötelező hatályon kívül helyezésére okot adó esetek kivételével [Pp. 370. § (2) bekezdés] – a fellebbezési kérelem, csatlakozó fellebbezés és fellebbezési ellenkérelem korlátai között van helye. Ezért a hasonló tárgyú perekben a felperes követelésének elbírálását a keresetlevélben előadottakon túlmenően befolyásolják az alperes ellenkérelmében foglaltak, a feleknek a perben továbbiakban tett nyilatkozatai, bizonyítási indítványai és az azok alapján lefolytatott bizonyítás eredménye, valamint az, hogy az elsőfokú bíróság – a jelen esetben látszólagos tárgyi keresethalmazatban érvényesített – igényt hogyan bírálja el, melyik fél fellebbez, és fellebbezés esetén a jogorvoslati kérelem tartalma is.

[30] A Pp. 370. § (1) bekezdése szerint a másodfokú bíróság felülbírálati jogkörét az erre irányuló fellebbezési kérelemre, csatlakozó fellebbezésre, ellenkérelemre, azok korlátai között gyakorolja. Ilyen korlátnak minősülnek a fellebbezés 371. § (1) bekezdésében megjelölt tartalmi követelményei körében előadottak. E jogszabályi rendelkezésből következik, hogy korlátot nemcsak az képez, hogy a fellebbező fél milyen tartalmú másodfokú döntést kér, hanem az is, hogy ezt milyen indokkal teszi, melyik eljárási vagy anyagi jogszabály megsértésére hivatkozik.

[31] Ennek megfelelően – a fellebbezés indokaira figyelemmel – a másodfokú eljárásban egyrészt az adós teljesítésének ténye kapcsán a Pp. 369. § (3) bekezdés a) pontja szerinti felülbírálati jogkör, másrészt a joglemondás megítélését illetően a Pp. 369. § (3) bekezdés e) pontja szerinti felülbírálati jogkör, míg egyebekben az elsőfokú ítélet anyagi jognak megfelelőisége vonatkozásában a Pp. 369. § (3) bekezdés c) pontja szerinti felülbírálati jogkör gyakorlására volt lehetőség.

[32] A felperes látszólagos tárgyi keresethalmazatként eshetőleges viszonyban álló kereseti kérelmeket terjesztett elő, amelyekről a Pp. 342. § (4) bekezdése értelmében azoknak a felperes által megjelölt sorrendjében kellett döntenie a másodfokú eljárásban is, mivel a felperes fellebbezése érintette valamennyi kereseti kérelmét.

[33] A felperes látszólagos tárgyi keresethalmazatként előterjesztett keresetei közül elsődlegesen a faktoring keretszerződés alapján reá engedményezett vételár teljesítése iránt érvényesített igényt. Ennek alapjául előadta, hogy az adós és az alperes között létrejött adásvételi szerződések alapján az alperest vételár fizetési kötelezettség terheli, amelyre vonatkozó követeléseket az adóssal megkötött faktoring keretszerződés alapján engedményezés útján megszerzett. E követelések kapcsán pedig az alperes nyilatkozott az adós szerződéses kötelezettségei teljesítésének megtörténtéről, tartozáselismerő nyilatkozatot tett, és lemondott arról, hogy a felperessel szemben az engedményezett követelésekre, azok teljesítését illetően kifogással, ellenköveteléssel vagy beszámítással éljen. Az alperes ellenkérelmében az adásvételi szerződések létrejöttét nem vitatta, hivatkozott ugyanakkor arra, hogy az ezekből eredő követelésekre a felperes és az adós közötti faktoring keretszerződés nem terjed ki, tehát azok engedményezése nem történt meg, valamint az adós szolgáltatásának teljesítése hiányában vételár fizetési kötelezettsége nincs.

A felperesi hivatkozás szerint az alperes az adásvételi szerződésekből eredő követelések engedményezésére vonatkozó engedményezési értesítőiben egyrészt az adós teljesítését elismerte, és tartozáselismerő nyilatkozatot tett, másrészt a felperessel szemben lemondott a kifogás előterjesztéséről.

[34] Az elsőfokú bíróság ítéletében az alperes ellenkérelme alapján megállapította, hogy a faktoring keretszerződés kiterjedt az adós és az alperes között létrejött, a per tárgyát képező műtrágya adásvételi szerződésekre is, és az azokból eredő vételár követeléseket az adós a felperes részére engedményezte. Ezt a megállapítást a felek fellebbezéssel nem támadták, ezért e körben az elsőfokú ítélet a Pp. 370. § (1) bekezdése alapján nem volt felülbíráható.

[35] Az elsőfokú bíróság megállapíthatónak találta, hogy az adásvételi szerződéseket az adós nem teljesítette a felperes által követelt ellenszolgáltatással érintett részben, amellyel összefüggésben felperes fellebbezésében elsődlegesen azt sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság az alperesnek a teljesítést is érintő joglemondását nem vette figyelembe.

[36] Az alperes a per tárgyát képező adásvételi szerződések esetében a szerződéskötések napján kelt nyilatkozataiban elsőként – ahogyan azt az elsőfokú bíróság is megállapította – elismerte az adós általi szerződésszerű teljesítést, és kijelentette, hogy a felperes felé az – összecszerűen is feltüntetett – engedményezett követelésekkel tartozik, azokat a felperesnek határidőre megfizeti. Az ítéltábla rögzíti, a nyilatkozatokból világosan kitűnik, hogy az alperes az adásvételi szerződésekből eredő, felperesre engedményezett vételár követelést nem vonta kétségbe, vállalta annak megfizetését, tehát elismerte a felperes felé fennálló ilyen kötelezettségét. Ezért a perbeli adásvételi szerződésekből eredő vételárfizetési kötelezettséget illetően az alperes a Ptk. 6:26. §-a szerinti tartozáselismerő nyilatkozatokat tett, amellyel ellentétes állítást az alperes a perben sem az elsőfokú, sem a másodfokú eljárásban nem tett.

[37] A Ptk. 6:26. §-a értelmében a tartozáselismeréssel a tartozás jogcíme nem változik meg, de a tartozását elismerő kötelezettet terheli annak bizonyítása, hogy tartozása az elismerő nyilatkozat megtételének időpontjában nem vagy alacsonyabb összegben állt fenn, bírósági eljárásban nem érvényesíthető követelésen vagy érvénytelen szerződésen alapult. A tartozáselismerés tehát új kötelezettséget nem keletkeztet, következménye az, hogy vita esetén megkönnyíti a másik fél helyzetét, mivel az elismert kötelezettség teljesítése alóli mentesülés érdekében, az azt megalapozó – a Ptk. 6:26. §-a szerinti – tényeket az elismerő nyilatkozatot tevő köteles bizonyítani. Tartozáselismerés esetén a Ptk. 6:26-a így lehetőséget biztosít arra is, hogy a kötelezett az ellenszolgáltatás alapját képező szolgáltatás teljesítésének egészbeni vagy részbeni hiányára, azaz szerződésszegésre hivatkozzon. A Ptk. 6:137. §-a szerint ugyanis a szerződés megszegését jelenti bármely kötelezettség szerződésszerű teljesítésének elmaradása, amely szerződésszegés legalapvetőbb, a visszterhesség elvéből is levezethető objektív következménye, hogy a nem teljesült szolgáltatásért, illetve a szolgáltatás nem teljesült részéért ellenszolgáltatás nem jár (Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz 2. kötet 1525. oldal, Wolters Kluwer, 2014).

Megjegyzni az ítéltábla, a teljesítés elismerése és tartozáselismerés esetében – az elsőfokú bíróság és az alperes álláspontjától eltérően – a fentiekre tekintettel a szolgáltatás teljesítésének tényét illetően nem a Pp. 325. § (3) bekezdése alapján van helye ellenbizonyításnak, mivel e jogszabályi rendelkezés szerint – eltérően a közokiratra vonatkozó Pp. 323. § (3) bekezdés b) pontjában foglaltaktól – a teljes bizonyító erő kizárólag a nyilatkozat megtételének, elfogadásának vagy kötelezőként való elismerésének tényére vonatkozik, nem pedig a nyilatkozatban foglalt adatok és tények valóságára.

[38] A szerződésszegés esetére biztosított jogairól azonban a szolgáltatás jogosultja – aki egyben az ellenszolgáltatás kötelezettje – a Ptk. dispozitív rendelkezéseiből következően lemondhat, amely érvényes és hatályos nyilatkozatnak az a következménye, hogy a szerződésszegésből eredő igényt nem érvényesíthet, elveszti azt a jogosultságát, hogy erre a tényre alapítottn hivatkozzon a tartozáselismerő nyilatkozattal szemben a tartozása hiányára (hasonlóan: Kúria Gfv.VII.30.266/2012/5. szám). Egyoldalú joglemondás fogalmi körébe ugyanis az a nyilatkozat vonható, amellyel a jogalany az őt kétségkívül megillető jogosultságról (igényérvényesítésről vagy vitatásról) kifejezetten lemond (BH2018. 146), amelynek megfelel az olyan nyilatkozat, amely tartalma szerint arra irányul, hogy szerződésszegés – így teljesítés hiánya – miatt semmilyen kifogással nem él. Jelentősége volt ezért a jogvita mikénti elbírálása során annak, hogy az alperes lemondott-e a felperessel szemben arról a jogáról, hogy az adós teljesítésének hiányára alapítottn a vételár fizetési kötelezettségének létrejöttére hivatkozzon.

[39] Az elsőfokú bíróság – a felperes keresetben tett állítása ellenére – a joglemondást illetően nem foglalt állást, így annak kérdését az ítéltábla a felperes fellebbezése kapcsán a Pp. 369. § (3) bekezdés e) pontja szerinti felülbírálati jogkörében eljárva vizsgálta.

[40] Jelen esetben az alperes a tartozáselismeréssel egyidejűleg arról is nyilatkozott, hogy a felperessel szemben az engedményezett követeléseket, azok teljesítését illetően semmilyen kifogással, ellenköveteléssel vagy beszámítással nem fog élni, azokról kifejezetten lemond. Ezt az alperes nem vitatta, de álláspontja szerint ez a nyilatkozat a tartozáselismeréssel szemben nem akadályozta a perben az adós teljesítése meg nem történtének vizsgálatát.

Ebben a nyilatkozatában a „semmilyen” kifejezés használatával az alperes a Ptk. 6:8. § (3) bekezdése szerint meg nem engedett kiterjesztő értelmezés nélkül is egyértelműen, ellentmondásmentesen – azaz ezért értelmezésre nem szorulóan (BH2018. 127) – a felperesre engedményezett követeléseket és azok teljesítését illetően a felperessel szemben esetlegesen érvényesíthető valamennyi kifogásról lemondott, így az adós szerződésszegésére, azaz a szolgáltatása teljesítésének hiányára való hivatkozásról is, mivel az a már kifejtettek szerint vételár követelés teljesítését érinti. Ez a nyilatkozat tehát – az alperes fellebbezési ellenkérelmében foglalt, ellenkérelem-változtatásnak nem minősülő újabb jogi érvelésével ellentétben – nem csak az adós szerződésszerű teljesítése esetére irányadó. Ilyen szövegezést vagy felfüggesztő feltételt a nyilatkozatok nem tartalmaznak. Az alperes pedig a perben ellenkérelmében anyagi jogi kifogásként [Pp. 199. § (2) bekezdés b) pontjának ba) alpontja] nem hivatkozott a lemondó nyilatkozat érvénytelenségére, így az a perben nem volt vizsgálható.

[41] Mindezek alapján az alperes az engedményezési értesítőkbbe foglalt nyilatkozataiban érvényesen és hatályosan lemondott arról, hogy a felperesre engedményezett vételár követeléssel szemben bármilyen, így az adós teljesítésének, azaz szerződésszegésének hiánya miatt kifogást érvényesítsen. Nyilatkozatát az alperes saját előadása szerint annak ismeretében tette meg, hogy az adós teljesítését nem ellenőrizte, ezáltal a joglemondással az adós teljesítése hiányának kockázatát is magára vállalta. Az alperes ezért nem hivatkozhat a felperessel szemben arra, hogy az engedményezés tárgyát képező – a perben érvényesített – vételár követelések az adós szolgáltatásának teljesítése hiányában nem jöttek létre. Nem lehetett és kellett így vizsgálni, hogy az adós részéről teljesítés mennyiben történt, ilyen okból ugyanis az alperes az elismert tartozás felperes részére történő megfizetése alól nem mentesülhet. Következésképpen az alperes köteles megfizetni a Ptk. 6:193. § (1) bekezdése, 6:198. § (1) bekezdése és 6:215. § (1) bekezdése alapján a felperesnek az elsődleges kereseti kérelem szerinti – az alperes általösszegszerűségében nem vitatott – vételár tartozást, valamint annak a Ptk. 6:153. §-a és 6:197. § (3) bekezdése értelmében az adásvételi szerződésekben meghatározott mértékű késedelmi kamatát, és a behajtási költségátalányról szóló 2016. évi IX. törvény 3. § (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel számított behajtási költségátalányt.

[42] A joglemondással kapcsolatos álláspontjára figyelemmel az ítéltábla az adós teljesítését és az azzal összefüggésben, utólagos bizonyításként az alperes által előterjesztett bizonyítékokat nem vizsgálta, a tényállásból a teljesítés hiányára vonatkozó megállapításokat mellőzte. A felperes elsődleges keresetének alapossága következtében pedig a Pp. 342. § (4) bekezdése folytán a látszólagos keresethalmazatban előterjesztett további kereseti kérelmeket és az azzal összefüggő érveket, hivatkozásokat nem kellett elbírálni.

[43] A kifejtettekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltak szerint megváltoztatta.

[44] A felperes fellebbezésének eredményessége következtében pernyertes lett, ezért a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján az alperes köteles megfizetni a felperes első- és másodfokú perköltségét, amely a Pp. 81. § (2) bekezdésének megfelelő módon felszámított elsőfokú eljárási illetékből és a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés c) pontja, (5) bekezdés és 4/A. § (1) bekezdése szerinti ügyvédi munkadíjból áll.

Szeged, 2023. november 10.

Dr. Jobbágy Ildikó s.k.

a tanács elnöke

Dr. Tolna András s.k.

előadó bíró

Dr. Dobler László s.k.

táblabíró

A kiadmány hitelül:

Lengyel Krisztina

tisztviselő